

Sygn. akt I ACa 1236/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: SSA Anna Cesarz

Sędziowie: SA Wiesława Kuberska (spr.)

SO (del.) Ryszard Badio

Protokolant: stażysta Paulina Działońska

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

przeciwko R. K. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) R. K. w T.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 7 czerwca 2017 r. sygn. akt X GC 971/16

1. oddala apelację;

2. zasądza od R. K. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1236/17

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko R. K. (...) spółka z o.o. w P. wniosła o zasądzenie kwoty 127,239,98 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zakresie kwoty 1.244 zł od dnia 8 września 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., w zakresie kwoty 58.166,23 zł od dnia 15 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., w zakresie kwoty 67.556,99 zł od dnia 12 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., a w zakresie kwoty 272,76 zł od dnia 29 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych w zakresie kwoty 127.239,98 zł od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, a także o zwrot kosztów procesu.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 4 października 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwany zaskarżył powyższy nakaz zapłaty w całości sprzeciwem, w którym wniósł o oddalenie powództwa.

W odpowiedzi na sprzeciw powódka podtrzymała stanowisko w sprawie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 127.239,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych w zakresie kwoty 126.967,22 zł od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, a w zakresie kwoty 272,76 zł od dnia 22 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi w zakresie kwoty 1.244 zł od dnia 1 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., w zakresie kwoty 58.166,23 zł od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i w zakresie kwoty 67.556,99 zł od dnia 28 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2), a nadto zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12.273,79 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3)

(wyrok – k. 138).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynikało, że (...) spółka z o.o. w P. jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego za numerem (...). Przedmiotem działalności powódki jest produkcja mieszanek mineralno - asfaltowych.

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) R. K., której przedmiotem są roboty związane z budową dróg i autostrad.

Pozwany zamawiał u powódki mieszanki mineralno – asfaltowe na potrzeby prac prowadzonych na terenie Gminy M. Z.. W okresie od sierpnia do grudnia 2015 r. złożył następujące zamówienia:

- nr 01/08/215 w dniu 12 sierpnia 2015 r. na 18 ton mieszanki – bazalt frakcji 8 – 11 w cenie 90 zł netto za tonę, z terminem płatności 30 dni od daty wystawienia faktury,
- nr 3/10/2015 z dnia 16 października 2015 r. na mieszankę mineralno – asfaltową AC 11S, Kr 1-2 w ilości – ul. (...) ton, ul. (...) ton,
- ul. (...) tony, ul. (...) tony, z terminem płatności 30 dni od daty wystawienia faktury,
- nr 7/10/2-15 z dnia 28 października 2015 r. na mieszankę mineralno – asfaltową AC 11S w ilości ok. 500 ton, z terminem płatności 30 dni.

Pozwany odebrał zamówione mieszanki własnym transportem z zakładu powódki w Z.. Pozwany nie zgłaszał żadnych reklamacji dotyczących odebranych mieszanek ani w formie pisemnej, ani telefonicznie.

Z tytułu sprzedanych towarów powódka wystawiła pozwanemu następujące faktury VAT:

- fakturę VAT (...) z dnia 31 sierpnia 2015 r. na kwotę 1.244 zł brutto, z terminem płatności do dnia 7 września 2015 r., z tytułu zakupu 18,580 t mieszanki w cenie 61 zł netto za tonę; pozwany w dniu 4 września 2015 r. odebrał fakturę wysłaną pocztą,
- fakturę VAT (...) z dnia 31 października 2015 r. na kwotę 58.166,23 zł brutto, z terminem płatności do dnia 14 listopada 2015 r., z tytułu zakupu 317,380 t mieszanki mineralno – asfaltowej w cenie 149 zł netto za tonę; pozwany w dniu 10 listopada 2015 r. odebrał fakturę wysłaną pocztą,
- fakturę VAT (...) z dnia 27 listopada 2015 r. na kwotę 67.556,99 zł brutto, z terminem płatności do dnia 11 grudnia 2015 r., z tytułu zakupu 368,620 t mieszanki mineralno - asfaltowej w cenie 149 zł netto za tonę; pozwany w dniu 3 grudnia 2015 r. odebrał fakturę wysłaną pocztą,

- fakturę VAT (...) z dnia 21 grudnia 2015 r. na kwotę 272,76 zł brutto, z terminem płatności do dnia 28 grudnia 2015 r., z tytułu zakupu 1,260 t mieszanki mineralno – asfaltowej w cenie 176 zł netto za tonę; pozwany w dniu 19 stycznia 2016 r. odebrał fakturę wysłaną pocztą.

Gmina M. Z. dokonała w dniu 8 stycznia 2016 r. odbiorów częściowych prac pozwanego wykonanych w ramach zadania – „Przebudowa dróg gruntowych na terenie Gminy M. Z.”. W protokołach zostały zawarte ustalenia co do zapłaty przez pozwanego kar umownych z tytułu wad i zwłoki w wykonaniu przedmiotu zamówienia.

W dniu 14 stycznia 2016 r. pozwany wystawił Gminie M. Z. trzy faktury na łączną kwotę 229.833,56 zł.

Pismem z dnia 18 lutego 2016 r., doręczonym w dniu 22 lutego 2016 r., powódka wezwała pozwanego do zapłaty należności z wyżej wymienionych faktur VAT w łącznej kwocie 127.239,98 zł.

Pozwany w dniu 4 marca 2016 r. wysłał do powódki wiadomość przez pocztę elektroniczną, w której wyjaśnił, że brak płatności za masę bitumiczną wynika z naliczenia przez inwestora kar umownych i zatrzymania ponad 50% wartości zamówienia. Prosił też o spotkanie w celu omówienia sprawy i ustalenia realnych możliwości zapłaty zobowiązań.

Pismem z dnia 13 czerwca 2016 r. powódka zwróciła się do Gminy M. Z. o potwierdzenie czy umowa łącząca Gminę z pozwanym została wykonana i czy wykonawcy przysługuje wynagrodzenie i w jakiej wysokości. Poprosiła również o wyrażenie zgody poprzez podpisanie trójstronnego porozumienia na dokonanie przelewu wierzytelności przysługującej pozwanemu od Gminy M. Z. z tytułu wynagrodzenia za roboty drogowe celem zaspokojenia roszczenia o zapłatę ceny sprzedaży mieszank mineralno – bitumicznych w wysokości 127.239,98 zł.

W odpowiedzi Miasto Z. poinformowało powódkę, że pozwany nie zajął stanowiska w kwestii dokonania przelewu należności przysługujących z tytułu wynagrodzenia za realizację zadania pn. „Przebudowa dróg gruntowych na terenie Gminy M. Z.” celem zaspokojenia roszczenia powódki i w związku z tym brak jest podstaw do przekazania środków pieniężnych powódce. Ponadto Gmina podała, że wysokość środków należnych pozwanemu nie jest w stanie pokryć kwoty podanej przez powódkę.

Badanie typu mieszank mineralno – asfaltowych produkowanych przez powódkę określa składniki mieszanki, jej przeznaczenie, właściwości, parametry, zakres temperatury technologicznej. Produkcja odbywa się na podstawie badania typu. Każda mieszanka ma swój numer badania typu. Dla mieszank wydawana jest również deklaracja właściwości użytkowych. Powódka dysponuje własnym laboratorium, gdzie próbki mieszank poddawane są badaniu.

Temperatura mieszanki badana jest w trakcie produkcji. Wpisywana jest też na dokumentach WZ w trakcie wydawania z wytwórni. Temperatura mieszank wydanych pozwanemu mieściła się w zakresie wynikającym z badania typu mieszank mineralno – asfaltowych.

Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w dominującej części, nie mając wątpliwości co do tego, że strony łączyła umowa dostawy, a pozwany

nie wykonał wynikającego z niej obowiązku zapłaty, mimo odebrania zamówionego towaru. Za pozbawione jakichkolwiek uzasadnionych podstaw Sąd Okręgowy uznał zarzuty pozwanego o nienależytym wykonaniu zobowiązania

przez powódkę, które miało wynikać ze zbyt niskiej temperatury i złej jakości dostarczonej masy bitumicznej. Nie potwierdzał ich bowiem żaden

z przeprowadzonych w sprawie dowodów. Pozwany ograniczył się zresztą w tym zakresie wyłącznie do zaoferowania dowodu z przesłuchania go w charakterze strony, a w związku z nieusprawiedliwionym niestawiennictwem na rozprawę

w dniu 24 maja 2017 r. uniemożliwił jego przeprowadzenie. W ocenie Sądu Okręgowego pozwany nie wykazał nawet spełnienia warunków niezbędnych do uzyskania uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne dostarczonej rzeczy, skoro po raz pierwszy powołał się na tego rodzaju wady w sprzeczności od nakazu zapłaty wniesionym w dniu 25

października 2016 r., a więc rok po odebraniu rzeczy i ponad 9 miesięcy po odebraniu robót przez zamawiającego, w czym nie sposób upatrywać niezwłoczności, której wymaga art. 563 § 1 k.c.

Odsetkach od zasądanego świadczenia Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., przyjmując, że pozwany opóźnił się ze spełnieniem świadczenia po upływie 30 dni od daty wystawienia poszczególnych faktur, co pozwalało na zasądzenie odsetek w zakresie kwoty 1.244 zł od dnia 1 października 2015 r. (faktura wystawiona 31 sierpnia 2015 r.), w zakresie kwoty 58.166,23 zł od dnia 1 grudnia 2015 r. (faktura wystawiona 31 października 2015 r.), w zakresie kwoty 67.556,99 zł od dnia 28 grudnia 2015 r. (faktura wystawiona 27 listopada 2015 r.), a w zakresie kwoty 272,76 zł od dnia 22 stycznia 2016 r. (faktura wystawiona 21 grudnia 2015 r.). Wysokość odsetek została ustalona zgodnie z żądaniem pozwu: za okres od dnia wymagalności do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych w rozumieniu art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do tej daty i w okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych w rozumieniu art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 684).

Żądanie zasądzenia odsetek w pozostałym zakresie (czyli za okresy poprzedzające upływ 30-dniowego terminu od wystawienia faktury) podlegało oddaleniu, jako niezasadne.

Kosztami procesu Sąd Okręgowy obciążył w całości pozwanego, jako że powódka uległa tylko co do nieznaczącej części swojego żądania, tj. wyłącznie w zakresie krótkiego okresu naliczania odsetek (art. 100 zd. 2 k.p.c.)

(uzasadnienie zaskarżonego wyroku – k. 139 – 142).

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części uwzględniającej powództwo oraz w zakresie orzekającym o kosztach procesu apelacją opartą na następujących zarzutach:

- pozbawienia pozwanego możliwości obrony jego praw poprzez nieodroczenie rozprawy w sytuacji, gdy pozwany był nieobecny na rozprawie, co skutkowało nieprzeprowadzeniem dowodu z jego zeznań,
- dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, tj. przeprowadzenia tylko dowodów wnioskowanych przez powódkę,
- wydania wyroku na podstawie faktur VAT załączonych przez powódkę w przypadku, gdy są one jedynie dokumentem księgowym i nie mają wartości dowodowej.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, a także o zwrot kosztów postępowania.

Niezależnie od powyższego skarżący wniósł o zawieszenie postępowania i wezwanie tymczasowego nadzorca sądowego - M. R. do udziału w sprawie

(apelacja – k. 149 – 150).

Powódka odpowiadając na apelację, wniosła o jej oddalenie, jak również o zwrot kosztów poniesionych na tym etapie postępowania (k. 207 – 210).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zawierała żadnych przekonujących argumentów, które mogłyby doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku zgodnej z wyrażonym

w niej postulatem.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zawarty w niej wniosek formalny. Skarżący w ramach wyrażonego w nim stanowiska domagał się zawieszenia niniejszego postępowania w związku ze złożeniem w dniu 10 lipca 2017 r., a więc już po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy, wniosku o wszczęcie postępowania układowego, który został zarejestrowany przez Sąd Rejonowy

dla Ł. w Ł., XIV Wydział Gospodarczy dla spraw Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych pod sygn. akt XIV GR 4/17, zaś

w związku z zabezpieczeniem majątku skarżącego przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego, któremu Sąd Okręgowy nadał status interwenienta ubocznego (k. 165), wezwania go do udziału w sprawie. Mimo oczekiwań skarżącego nie powstała jednak sytuacja mogąca stanowić podstawę do zawieszenia postępowania w świetle unormowań Kodeksu postępowania cywilnego, a zwłaszcza art. 174 k.p.c., ani także mogąca skutkować zmianą reprezentacji strony pozwanej. Jak bowiem wynika ze znajdującego się w aktach sprawy odpisu postanowienia z dnia 31 sierpnia 2017 r. (k. 229 – 236),

w sprawie XIV GR 4/17 odmówiono otwarcia postępowania układowego.

Innymi słowy, nie toczy się takie postępowanie, które aktualnie mogłoby uniemożliwiać rozpoznanie apelacji skarżącego.

W apelacji zostały podniesione zarzuty kwestionujące tak kompletność zgromadzonego materiału dowodowego, jak też ocenę zasadności roszczeń pozwu. Wskazano w szczególności, że Sąd Okręgowy w nieuprawniony sposób ograniczył się do przeprowadzenia dowodów zaoferowanych przez powódkę, opierając tylko na nich swój wyrok, a przez zaniechanie odroczenia rozprawy pozbawił pozwanego możliwości podjęcia skutecznej obrony przed grożącą mu odpowiedzialnością, tj. szansy wykazania okoliczności, które w jego ocenie uzasadniały odmówienie żądaniu zapłaty.

Pierwszą z nich miało być niewykonanie zobowiązania przez

powódkę. Tymczasem tego rodzaju twierdzenia pozostają w sprzeczności

z dotychczasowym stanowiskiem skarżącego, który już w sprzeciwie wywiedzionym od nakazu zapłaty z dnia 4 października 2016 r. wskazywał

na wykonanie przez powódkę zamówionej mieszanki mineralno - asfaltowej

i jej odbiór. Mając natomiast na uwadze rygory istniejące w postępowaniu apelacyjnym co do możliwości zgłaszania nowych faktów i dowodów (art. 381 k.p.c.), odmienne twierdzenia pozwanego w tym zakresie, podniesione dopiero w apelacji, nie mogły być przedmiotem skutecznego dowodzenia.

Drugą podstawę do odmówienia zapłaty ceny skarżący wiązał

z wystąpieniem wad fizycznych dostarczonej mieszanki, które miały świadczyć o nienależytym wykonaniu zobowiązania przez powódkę. Jednakże sam

fakt stwierdzenia wadliwości dostarczonego towaru nie uzasadnia jeszcze odmowy zapłaty ustalonej ceny. Wymaga się wówczas dodatkowego złożenia stosownego oświadczenia woli z powołaniem na uprawnienia z tytułu rękojmi, które z mocy art. 612 k.c. przysługują odbiorcy będącemu stroną umowy dostawy. Chodzi o oświadczenia dotyczące odstąpienia od umowy bądź żądania obniżenia ceny albo potrącenia kwoty dochodzonej przez dostawcę z należnym odbiorcy odszkodowaniem z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania, których nie można domniemywać, ani tym bardziej łączyć z samą odmową zapłaty. Tym samym udowodnienie w procesie sądowym wad rzeczy ma wyłącznie służebny charakter wobec środków prawnych, po które odbiorca może sięgnąć w celu uniknięcia zapłaty ceny za dostarczony wadliwy produkt (wyrok SA w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2017 r., I ACa 79/17).

W niniejszej sprawie pozwany nie złożył takiego oświadczenia woli na żadnym etapie postępowania. Wydaje się nawet, że nie nabył możliwości skorzystania z uprawnień z tytułu rękojmi, skoro nie dochował obowiązku zawiadomienia dostawcy o wadzie niezwłocznie po jej dostrzeżeniu (vide art. 563 § 1 k.c.), z czym obecnie nie polemizował. Z tego też względu ewentualne wykazanie wadliwości dostarczonego towaru nie mogło wpływać na objęty roszczeniami pozwu obowiązek zapłaty.

Nie zmienia to faktu, że Sąd Okręgowy dostrzegając potrzebę ustalenia za pomocą dowodu z przesłuchania stron istotnych okoliczności sprawy, wystosował tak pod adresem powódki, jak i pozwanego wezwanie do osobistego stawienia. W ten sposób wyszedł naprzeciw zamieszczonemu w sprzeciwie od nakazu zapłaty wnioskowi dowodowemu, którym skarżący zmierzał do wykazania nieprawidłowości wykonania zobowiązania przez powódkę. Wezwanie zostało dokonane z należyтым wyprzedzeniem, na niespełna trzy miesiące przed terminem rozprawy wyznaczonym na 24 maja 2017 r. Choć skarżący otrzymał je w dniu 9 marca 2017 r. wraz z zawartym w nim pouczeniem o skutkach niestawienia w postaci pominięcia dowodu, dopiero w dniu rozprawy poinformował, że nie weźmie w niej udziału, składając wniosek o usprawiedliwienie nieobecności spowodowanej obowiązkami zawodowymi wynikłymi z konieczności omówienia szczegółów kontraktu związanego z prowadzoną działalnością gospodarczą. Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że podana przez skarżącego przyczyna niestawienia nie wpisuje się w przesłanki art. 214 § 1 k.p.c., gdyż nie jest równoznaczna z nadzwyczajnym wydarzeniem, czy inną przeszkodą, której skarżący nie mógł przezwyciężyć dostosowując swoje obowiązki zawodowe do obowiązków wynikłych z udziału w procesie sądowym, a przez to wniosek skarżącego nie może poskutkować odroczeniem rozprawy. Wbrew zapatrywaniom skarżącego, powyższa ocena nie była nieuprawniona, a Sąd Okręgowy takim działaniem nie pozbawił go możliwości ochrony interesów w tym postępowaniu.

Przydatność dowodu z przesłuchania pozwanego w charakterze strony do wykazania wadliwości parametrów takich, jak temperatura i jakość dostarczonej mieszanki mineralno – asfaltowej pozostaje w tej sytuacji kwestią drugorzędną.

W konsekwencji Sąd Okręgowy pominął dowód z przesłuchania stron, odebrał zeznania od zgłoszonego przez powódkę świadka, a także uwzględnił przedłożone przez nią dokumenty, po czym zamknął rozprawę i odroczył ogłoszenie orzeczenia. Skarżący w terminie publikacyjnym nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych, które mogłyby przemawiać za ponownym otwarciem rozprawy, wobec czego nie może Sądowi zarzucać, że podstawą rozstrzygnięcia uczynił tylko dowody pochodzące od powódki. Dowody te, a zwłaszcza dokumenty WZ oraz dokumenty obrazujące realizację przez pozwanego przebudowy dróg gruntowanych na terenie Gminy M. Z. obiektywnie potwierdziły odbiór przedmiotu dostawy oraz jego wykorzystanie. Natomiast faktury określające kwotę i termin płatności wraz z dowodami ich doręczenia, a przede wszystkim sama umowa wystarczyły do tego, by uznać, że po stronie pozwanego powstał obowiązek zapłaty, który musi zrealizować.

Zważywszy na to, że skarżący nie wykazał, by rozumowanie Sądu I instancji w jakimkolwiek zakresie było dotknięte błędem jurydycznym, logicznym, bądź odbiegało od doświadczenia życiowego, Sąd Apelacyjny stosownie do art. 385 k.p.c. oddalił przedstawiioną apelację, traktując ją za przejaw nieuzasadnionej krytyki zaskarżonego wyroku, zaś o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł z zastosowaniem reguł wynikających z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Wysokość tych kosztów została ustalona na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 in principio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804) w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 r.